

[Transcript] Vinohradská 12 / Kácení Amazonie ustává. Přijde záchrana?

Tady je Matěj Skalický a tohle je Vinohradská 12. Dnes s editorkou žanetou Němcovou. Plíce, kterým dochází dech, ale možnáne navždy. Kácení v Amazonii podle Brazíli je ustává a aliance států věžní Americe ho chce úplně zastavit.

Kdy, na to nedávný samit neodpověděl, jinž je, co se stane, když k tomu nedojde. Ptám se Alexandra Ačes ústavový skomu globální změny klimatu Akademie věd.

Dnes je čtvrtek 17. srpna.

Dobrý den, zdravím vás po rozhlasových linkách do Brna.

Dobrý den přeji.

Brazílii hlásí, že odlesňování Amazonského pralesa letozeza ten první půl rok spomalilo otřetinu ve srovnání se stejným obdobím loni. Je to podle vás důvod kradosti?

Je to tak. Vlastně ty aktuální data ze satelitních snímků ukazují pokles míry odlesňování za prvních pět měsíců tohoto roku.

Ovic než 30% zruha otřetinu a učité to je pozitivní správa ve smyslu, že každé zpomalení odlesňování je pozitivní.

Rozhodující bude a je, jestli se ten trend udrží, protože v minulosti rovně docházelo i k větším výkivům.

Pokud se ještě podíváme na ty dlohorubější data, tak za poslední asi 20 let míra odlesňování nejenom teda v Amazonii, ale řekněme v celém tropickém pásmu, potaž moji globalně vícemeně systematicky mírně roste. Je to znamená, zase z nějakými výkyvy nahoru dolů.

Ten trend je spíše roztoucí a to je rozhodující.

Já tady doplním, že podle BBC se ten dešný prales v Amazoně je mezi lednem a červnem zmenčil o zhruba 260 km čtverečních.

Lojni to bylo skoro 4000 km čtverečních, co by za tím podle vás mohlo být. Je to roční období?

V podstatě tam jira odlesňování se mění i v rámci roku, vlastně experti nebo lidi,

co se vlastně zabívají těmi dlouhodobými trendy, tak upozorňují,

že rozhodující z pohledu celého roku bude v podstatě až ty letní měsíce.

To znamená, udajemáme do května a klíčový bude červen červenec.

To znamená obdoby, které je suší v Amazonii a kdy to odlesňování byla spravitla větší.

Ono samozřejmě i lojni bylo větší, takže uvidíme, jestli i tam bude ten pokles, ale říkám, může se to výrazně měnit.

Nicméně, myslím si, že poměrně jednoznačně můžeme říci,

že ta změna toho trendu v minulosti, kdy opravdu došlo k výraznému nárustu v Brazílii,

jak jsou vysí s nástupem nové administraty mi nového prezidenta,

a on právě nastupoval od začátku toho roku, takže už v tom prvním měsíci

jsme viděli ten dramaticky pokles, nás dá se, že opravdu ani nejak,

ani nejak, že by se změnila nějak zásadně legislativa ochrany Amazonského dešného lesa,

nebo šířej celé Amazonie, ale v zásadě dochází nebo je tam ta snáha

vymáhat ty existující zákony, to znamená opravdu duslednější postihování,

nelegální těžby dřeva, třeba i těžby nerostných surovin,

byly zatvořene nějaké zlaté doly v Amazonie a podobně přísnější ochrana těch domorodích oblastí dé žijí do morody obyvatele.

Takže není to o tom, že by museli zavadit nová pravidla, ale k takovému spomalení,

jaké vidíme teď stačí, jenom vymáhata stávající?

[Transcript] Vinohradská 12 / Kácení Amazonie ustává. Přijde záchrana?

V zásadě větší problém není, ano, třesně tak není problém, že by neexistovali zákony na ochranu i když samozřejmě bol su nároj, mnohdy těch věcí on pozměnil, umožnil, řekneme tu volnější těžbu korporací, a tak dále, ale ta ochrana, on sám se závázal k zastavení odlesňování do roku 2030.

Očili to v zásadě si myslím, že není problém, že by neexistovali tady té opatření na postihování, nelegální těžby dřeva.

Zatím to zpomalení tempa odlesňování tvrdí právě administrativní brazilská prezidentka Lulada Silva.

Vystezmeněvala, že i satelitní snímky na to poukazují, ale ještě se čeká na nějaká nezávislá data potvrzení tedy nezávislými organizacemi.

Pokud by se to tvrzení Brazílie podařilo prokázat, tak co by to reálně znamenalo?

Znamenalo by to, že se podařilo o minimálně v tomhle období zpomalit míru odlesňování.

To, jak jsem říkal, je určitě vítaná správa.

A mělo by to už nějaký třeba efekt pozná, nebychom co?

Globalně, pokud se podíváme na řekneme ten pohled emisí spojených s odlesňováním, tak globálně z odlesňování pochází, v nímosti to bylo deset, tedy je to ještě o trochu méně, 8-9-10% ve vškerých emisích oxidů hlyčitého.

Jočili asi desetina z odlesňování, jste Brazílie pochází něco v kolem poloviny, asi polovina řekněme třeba 4-5%, což není málo, v podstatě je to srovnatelné s objemem emisí na příklad zletkové dopravy.

Čil i ten pokles, řekněme o třetinu za plu roku, je není úplně nevýznamný, jočili se pohyvuujeme někde, 10-10% takže to je samou sobě poměrně velké číslo a tím párem samozřejmě to umožňuje řekněme naplňovat zase pokud se ten trend zachová,

slovy si to právě jedna spodmínek naplňování pařížské tlimatické dohody je právě zastavení, odlesňování, jako samozřejmě globalně, ale primárně teda v tropickém pásmu, včetně samozřejmě Amazonie, to znamená ten cíl je zastavit odlesňování do roku 2030 úplně

a s tím, že samozřejmě bude převládat míra zalesňování v opačném případě pokud se toto nepodáří, tak není možné naplnit tlimatické závazky pařížské tlimatické dohody, znamená omezi toteplení do orovně na naplňu až dva stupně, čili ten pokles k tomuto směruje, ale pokud se podíváme na poslední 20 let,

tak ten trend je zatím opačný,
jeho čili my opravdu musíme ten trend zvrátit.
Na rok 2030 tak právě současný brzelsky prezident Lulada Silva
louni vyhrál ty volby mimo jiné s příslibem,
že do toho roku vymítí nebo úplně zastaví nezákoné odlesňování.
Jak velká část pravle samizí nezákoně? Mělo by to velký dopad.
A no tak v postatě ty data řekneme 80. konce 90. let
Amazony i Brazílii ukazují,
že podíl té nelegální těžby je něco kolem 80% nebo bylo,
dneska to asi nebude moc odlišné,
čili je to rozhodující podíl,
v tě řekneme celkové těžby
a předpokládám, že velmi podobné,
to bude i pro ostatní regiony tropického,
to znamená nejahrym Indonez jeborného Afrika,
že tam opravdu velký podíl budou mít ten nelegální těžba,
v postatě ten výskum ukazuje,
že i ty velké společnosti ať už národní, tak nádnárodní,
oni samozřejmě deklarují nějakou,
řekneme tu legalní těžbu,
ale 9 z 10 těch chvírem nebo těch společností
vlastně zároveň i překračuje,
že se dostáva do té úrovně ten nelegální těžby.
Čili to je učitě klíčové podchytit,
vymítit vlastně tu nelegální těžbu.
A příčini ten nelegální těžby
jsou teda samozřejmě rozšiřování z nedělství
a některé další aktivity,
otežba nerozných srovina podobně.
A může se to vůbec do těch sedmět
podařit splnit tyhle závazké slyby?
Pokud ten trend nastoupený,
za toho stavejcou prezidenta,
pí pokračoval,
ten pokles 30% by přetrval
a pokračoval by v nadcházejí cihletech
zase trval nějakých 20-30%
a tak dále až směrem tegnule,
tak učitě jako,
samozřejmě teoretický,
to možné je,
protože víme, že už v minulosti podobné poklesy se realizovali,
ta míra odlesně na ní byla v Brasíli
ještě výši minulosti než dneska,

ale nikdo vám nezaručí,
že po 4 letech,
nebo až budou zase další volby,
že opět nevyhraje nějaký další bolsonaro.
Ale další věc,
co si myslím, že je důležitá,
co se stalo, když Brasili omezil a tu těžbu.
No, ona se přesunula do jiných oblastí,
to znamená,
ten nadnárodní kapitál,
na Brazílii, nebo Argentinu,
nebo já nevím,
je latinská mediku, ale prostě on,
kde je ta poptávka a kde je,
překneme, ta nabídka po té poptavce,
tak on se tam přesune,
a ta těžba nesice až o tolik,
ale pomětně výrazně k zrostla v Indonézii,
že vlastně převzala tu roli,
prostě tam míra odlesňování se přesunula tam,
takže to taky není zaručeno,
že když Brazílii je zastaví,
ten přístup musí být opravdu globálně,
hočili musí tam by nějaká koordinace,
a právě řekneme na úrovni nějakých globálních dohodov,
čili nesmí se to hřešit,
jenom trávte Brazílii, no.
K tomu seši dostaneme,
já bych se vrátila k Brazílii,
protože amazonskému pralesu
se přezdívá plíce světa
podle studie zveřejněné v roce 2021.
V časopise Nature se,
ale ta situace změnila
a amazónie přestala být pro zemi
pohlcovačem oksudu uhličetého,
a naopak se stala jeho zdrojem.
Jak se to projebuje?
No, v zásadě to projebuje tak,
že je zdrojem tě v toho uhlíku,
místo toho, aby ho pohodcovala,
čili ten uhlík se uvolňuje
jako v té celkové ročně bylanci,
pokud by se zase podařilo

i dneska, nebo teda v nás chatějících těch,
jak řekneme do roku 2030,
zástavit neba společně výrazně
o mezi do odlesňování,
tak ten amazonský les by stále
měl být zase tím synkem,
protože už bychom nepřidávali to odlesňování
a plus výpalování.
Lesní požáry nejsou přirozené v tropickém pasmu,
oni jsou výhradně díky tomu,
že to lidi zapálí oni, pak teda hoří,
když je sucho.
Takže to je ten důvod,
do kombinace odlesňování,
výpalování, lesu těžba, plus,
a tam je to další takový to nebezpečí,
do budoucna, že jítaz mě na klimatu,
tím jak se poměrně rychle už nyní otepluje,
jsou častější sucha zaplavy,
tak ten les vlastně má větší problémy,
když je sucho, tak opravdu ten synk,
ta síla toho pohodcování v průběhu,
ta vegetační sezóně je výrazně slabší
a tohle taky přispěva právě
k tebilanci negativní,
že se převrátí do toho zdroje jako celek.
Dokážete většíslet nějak,
kolikce odvětreba dřív Amazoně
pohodcovala, nebo dokázala pohodit,
kolik je to teď?
Tý tropické lesy,
nevím, si vím úplně to číslo správně,
pokud si dořespominám, tak to tropické pasmoje
kolem nějakých 10-15%
z toho synku, jeho těch klubálních lesů,
možná kolem 20,
jeho čili zase není to málo,
je to po mě nedost,
ale tady je ta obalva právě,
že se ten růst spomaluje,
máme zase na htědloho doby experimenty
15-20 lety, které ukazují,
že opravdu ten růst,
síla toho synku postupně k lesa.

Hříkali jsme,
že do roku 2030 je tu nějaký závazek
na zastavení odlesňování,
pokud by se to podařilo
vlastně zastavit ten trend
a obrátit ho a udržet,
bude to stačit na obnovu funkce pralesů.
Ale pokud by se podařilo věřit
ty pouze odlesňování,
tak stále máme problém toho,
že se klima poměrně rychle otepluje
a ty studie ukazují zase z nějakou nejstotou,
některé ukazují, řekněme ne,
až tak negativní prognózi,
některé mi negativní,
ale všechny ukazují,
výpně vysychání,
prostě vyšší výpár,
ty lesy se nebudou schopni tak chladit
a hrozi postupná, možná spíš rychle pro mě na
velké části, jak Amazonie
tak i dalších tropických lesů
v nelesný ekosystem.
Jo, to znamená,
nestačí vyřešit odlesňování,
ale je to vlastně ta primární,
mělo by to být primární,
v tandemu s rychlým omezováním
mitigací změny klimatu.
No a ty aktuální studie ukazují,
když je to tady pod zlomu,
říkáme tomu tipping point,
kdy i v případě,
že ten les by se, řekněme,
začal významně chránit,
řekně, že se to zastaví,
tak je učí ta kritická hranice,
kdy už to nemusí stačit,
no a v právě ty studii okazuje,
že je to mezi 25% odlesnění
původní plochy
toho daného ekosystemu.
Znamená, v případě Amazonie
my se pohybujeme na nějakých

10-13% už bylo odlesněno,
nicméně regionálně je to víc,
třada východní čas Amazonie
byla odlesněna již z 30% dokonce.
Takže tady už jsme řekněme
za ten pomysleným kritickým bodem
a my potřebujeme co,
my potřebujeme zase dokud to
ešte ten les tam je,
to zase trvá nějakou dobu,
řekněme ten tipping point,
že by se nějakého projevil,
tak mi ještě můžeme rychle
začít zalesňovat a zachránit
vlastně ten ekosystem.
Protože tři 30%
jestli se splní, nesplní,
ale bylo by to jako ideální
a plus nastaví ten proces
vlastně zalesňování.
Čili učít se zachránit hodně dá,
ale máme velmi málo času
a musí se to opravdu dít
hodně rychle, jednak opravdu hrozi
nevratné změny a ten les už
prostě se promění v nějakové
nevin, prostě sávanu
nějaké úplně jiné ekosystem,
který nebude plnit
ty stavající funkce.
A kolik času máme,
jak daleko jsme od toho vodu
zlomu globalně?
No, v posatě,
ono to tak celkem koresponduje
s tím roken 2,30.
To je ta maximální hranice.
No, v zásadě, ano,
v posatě, jakékoliv pokračování
tohon existujícího trendu,
ty ubitky, prostě ja nevím
v procentech za rok
jsou neudržitelné, no,
třeba, když se zdá,

100% řidi ti to,
ještě třeba 20-30 let,
ale ono to
není jenom o tom odlesňování.
V posatě, když v Amazonii
skácíte jako jeden vzrostlejší
nebo dospělý strom
v rámci nějaké legální těžby,
tak vlastně nenávratně
nebo na dlouhou dobu poškodíte
až 600 metrů čtverečních plochy.
Z jednou stromu,
protože jednágon je vysoký
a prostě změní se vám
to mikroklima,
kdo rûnovy kryd a podobně
vzniknou tam prostě díry
a úplně se změní ty podmínky
a to všechno ten les ovlivňuje,
čili jedná vědě, co odlesňíme přímo,
ale ta nepríma degradace,
která se jimlo jen můž mimochodem
měří se satelitu,
že my nejlepě vidíme právě les aneles,
tak tam my už jsme v posatě
se blížíme těm 25%,
jo, to je degradace.
A to je to riziko,
že my jednak prostě nevíme,
kde je ten bod zlomů,
že ne musíme úplně přesně
mít ty data, které nám to řekno,
že už jsme tam nebo,
ale každopadně víme,
že se blížíme rychle
a že nejsme nějak moc daleko.
No a v posatě i ty studie globální ukazují,
že ten člověk se chová ve všechny
všechny tropické ekosistémy,
czyli velmi podobna situace,
ještě se tom dostaneme
v Amazonii a v těch dalších ekosistémy,
takže řekl bych,
že ten 2300 je spíš takový,

ani nemožná ideální,
měli výrazně omezit
tady ten negativní trend.
Gdyž zmíním tu Amazonii,
tak za posledních 40 let tam
ubylo asi deset procent
původní vegetace
většinou právě dešných pralesů.
Už te toho trochu nakousel,
jak to vypadá s odlesňováním
v jiných částech světa,
kde je ta situace také kritická?
V podstatě,
samozřejmě Amazonii
taková nejvíc asi,
když mi se oni diskutuje,
ale samozřejmě historické
svého času byla
absolutně nejvíc,
podletela těch čísel
největší mirá odlesňování nabor neu,
tásem viděl čísla,
kde je na hektár
se odlesnilo
v průměru nějakých
až 230 kubíku dřeva na hektar.
Kdež to u té Amazonie
v průměru
ať už historicky tak řekne
do současnosti,
tak je to zhruba asi desetina,
kubíku na hektar.
Nasobně víc to bylo
tady v té části Indonezie
nabor neud třetí největší ostrof,
z velké části od poloviny
minulostoletí, asi od 50. let minulostoletí,
na Madagaskaru bylo odlesněno
asi 40-50% původního
lesního pokryvu, tam to teda není.
Prímádně řekneme ten typicky
dešní poroz, dalé část eštešně taky,
řekneme ty sezoní,
souší lesy,

ale ta míra odlesnění tam opravdu byla masivní
na Madagaskaru,

to pak byla i Malaisie, Indonezie.

To je ten typicky, jak se o tom pak mluvilo,

že vznikali tý plantáře na export,

včetně teda exportu do Evropské unie

palmového oleje, a na to už teda

některé státi začínají,

nebo je plán, že se teda

zpontí dotace zastaví.

A mě ještě napadá zambia,

která patří v Afrique mezi nejvíc

zalesněné země a tam podledat

Evropské komise každý rok

mizí lesy o rozloze 276.000 hektarů.

Pro představu to je

velký problém.

Učitel, ona cela oblast Afriky

je řekl být, že v mnoha hledech

asi možná i hůře kontrolovatelná

nebo kontrolovaná, než třeba

v podobnání, bo je pod menším

dohledem, řekneme,

v té zambí je to tak,

za posledních 20 let,

oni ty čísla říkali,

že zmizelo té měř 3 miliony

hektarů, toho nebo 28.

Původního dečního lesa

blíží se to zase tomu číslu

a nějakých 80%,

je to velmi podobné

v těch procentech te Amazony.

Řekl, že to bude úplně stejně

velký problém,

nejlej teda větší,

než te Amazony,

nevím, dáš jistá tý Kongo,

celá ta tropická oblast,

tam jsou i oblasti, kde opravdu

tý lidí,

o ty známe příběhy,

že nosí, já nevím, 10 km

často krátco to ženy,

to je to moderný přístup,
nebo hodně se o tom luví,
tak zvaný biouhel,
že vlastně jedna věc,
teda, že se využívají té lesy
na právě jezdvodlostňováně
tvorba právě toho drveného uhlí
a nebo palivové dríví,
tak vlastně ten biouhel
je něco podobnýho,
že zuhelní této drivo,
ale nepoužije této jako palivo,
ale využije se to jako
nazvýšení úrodnosti půdy,
zabuduje se do nějaké chlupší vrstvy,
co zase nějaké další studie,
že zvyšuje se ta úrodnost významně,
zvyšuje se přístup živý
na podobně z toho popela,
zároveň se ukládá uhlík
na dlouhé období do půdy,
no je to takový dvojí benefit,
čili s tímhle se dá pracovat
a nějakým způsobem sněřovat
k většíu držitelnosti.
A pokud jde o té dotčené státy,
tak kromě toho spomalování,
kácení snaží se také právě
obnovovat?
Učítě,
tohle je závazka dohoda,
nebo slip,
které teda se hlasí 100 států světa
k tomu zastavení odlesňování
na ty stati, kterých se to týká.
A týka z tohlej Brasilie,
že tam je zase nějaký závazek,
kolik se bude spětně zalesňovat teplohy.
Takže učítě toto jedna,
jako výzas z těch klíčových snáh
nebo indikátorů,
která se podařilo na plnití závazky,
jako vždy platí, samozřejmě,
a to platí,

jakýkoliv ekosistem koralové,
ekosistemi, jakékoliv lesy další.
Primárně bychom měli se snažit
zachovat to, co je,
že jak myle něco odlesníme,
no tak ta obnová už,
jo, je to nějakým způsobem dlouhodobý proces,
spětně ho zalesnit.

A jak dlouhota v průměru trvá obnovit
kúslesa?

Co se týkáte obnovy, řeklíme,
v těch původních funkcí
a původní biodiverzity,
tak zase to je ten údaj tropické lesy,
ale bychom globálním pohleduval
téměř polovinu nebo zruha polovinu
veškeré biodiverzity, jo.

Čili každý druh,
druh roztlin nebo živočích a žije v tropech,
což je vlastně obdivě hodné číslo
a tam to vymírání druhu probíhá
i v tropické oblastě,
že pokud něco vyhubíme,
no tak to už prostě neobnovíme,
ale samozřejmě címe jako rychle,
nebo ten proces jako trvá, řekl bych horizon
tu desetiletí a v některých případech
i spíš stáletí.

A co musí úplně podařit?

A co se stane, pokud do roku 2030
nedokážeme splnit ty závazky?

No stane se to, že ve velké části
na jenom Amazonie,
ale i řekneme těch dalších
velkých tropických ekosistémů,
Afriky, Indonezie,
tak ty lesy budou stále rychle i stracet
staré ty schopnosti, co mají,
jo, jak jsme změnvali,
už i ten sing vlastně postupně ustupuje
v svoji složstí teda z odlesňováním
tém s lesními požáry,
s vyšvě se nám výskid lesní požáru
a to se bude vlastně znásobovat,

zrichli se proces oteplování,
prostě ten les nebude schopen chladit,
nebude to takový výpár,
nebude tvorba oblačnosti,
boho říze vlastně o té Amazonie,
o vlastně taková klimatizace
toho globalního ekosistému,
toho klimatu jako takového,
že lokálně opravdu,
pak se ta planeta bude přehřívat
a ještě rychleji.

Ostatě už i ta generace
nedokáže potom zastavit,
nějak rozumným způsobem
a nabere to nějakým způsobem
volný páda,
zastaví se to na nějaké nové
kvalitativní úrovni,
ten klimaticky systém se ustabilizuje,
ale bude prostě ta situaci
úplně i na velké části,
budou zřejmě neobívatelné
a tak doufám, že s nám řejmě
se jako lidi zpamatujeme dříve,
než se tady to stane nevratným.
Tak díky moc,
díky.

Děkujmo za pozvání
a přeje hezky den.

To už je z dnešní
Vinohradské 12.

z pravodajského podkástu
Českého rozhlasu úplně všechno.
S klimatologem Aleksanderem Ačem
jsme mluvili o odlesňování pralesu
i o tom, co se stane,
když svět nedodrží svůj závazek
úplného zastavení odlesňování
do roku 2030.

Jedíly vycházejí každý den
krátce po půlnoci.

Ty starší si můžete poslechnout
v podkástových aplikacích.
V aplikaci můj rozhlas

[Transcript] Vinohradská 12 / Kácení Amazonie ustává. Přijde záchrana?

i na webu i rozhlas.cz.

Minulý týden Matěj Skalický

řešel třeba problematiku fast fashion.

Na slyšenou zítra.